

Русенски музикални празници

Откриването на шестите музикални дни в Русе стана на 26 март по традиция с концерт на Русенската филхармония, ръководена от нейния главен диригент Илия Темков. Този концерт бе едно от централните събития на фестивала, което ще остави забележима следа в хрониката на нашия музикален живот. Освен изпълнението на Вариации върху ед на тема на Добри Христов от Марин Големинов бяха претворени за пръв път Симфония концертанте за виолончело и оркестър от Любомир Пипков и Симфония № 3 от Александър Райчев. Тези две произведения тепърва ще бъдат обект на разсъждения и спорове, и анализи. Навярно ще се проявят различия в мненията, в тълкуванията, в оценките на един или друг елемент от формата и съдържанието на тези произведе-

ния, но всички ще бъдат единодушни в основния си извод — че това са безспорно талантлив, ярки и значителни произведения, които обогатяват фонда на съвременната наша симфонична музика. Основание за това твърдение ми дават не само и не толкова личните възприятия, колкото отношението на публиката. Тя при творбите безрезервно и изключително възторжено, а в правилното отношение към българската музика, във високата музикална култура, вкус и критерий на русенската публика не можем да се съмняваме. Те са многократно доказани.

Изпълнението в Русе на Симфония концертанте от Пипков всъщност бе само нейната българска премиера, тъй като тя е била изсвирена за пръв път преди две години в Москва от най-бележи-

тия виолончелист на нашето време Мстислав Ростропович, на когото е посветена. Познавайки творчеството на Пипков от последните години, ние разбираме, че Симфония концертанте, както и „Оратория за нашето време“ отбелязва началото на един нов период в творческия път на големия наш майстор. Започнала оттук, еволюцията на новия стил и метод намира продължение след това в операта „Антигона 43“, Трета симфония, петте солови песни по текстове на чужди поети. В Симфония концертанте, както и в останалите творби от този период личи, че еволюцията е естествена и закономерна за творец като Пипков, не изменя генералните творчески принципи, характерните черти на художническата му натура, самобитния му почерк, а придобива нови по съдържание форми и

нова качествена стойност.

Симфония концертанте е тричастна — в първата бавна част владе атмосфера на дълбоко емоционално наситен и поетичен размисъл. Втората представлява динамично скерцо, в което проявяват ярки национално оцветени ритми и мотиви. Музикалната образност на финалната част (тема с вариации) е по-разнообразна и изпълнена с контрасти. В тази част партията на челото има под чертано концертен характер, въпреки че както и в другите части е преплетена с оркестъра. Силно впечатление правят и редица оригинални и изразителни темброви съчетания.

Третата симфония на Александър Райчев е най-новата му творба, завършена наскоро в Русе, където той се намира на едногодишна творческа командировка. По

концепция тя е доста близка до неговата втора симфония. И тук той е работил по предварително установени идейни тематични замисли с белези на програмност. Симфонията носи названието „Ус трем“. Главен герой на произведението е съвременният човек. Образността и емоционалният тонус на музиката са ярки, пълнокръвни.

Третата симфония носи явните белези на развитие на изразните средства.

Творбите на Пипков и Райчев изправиха изпълнителите пред много трудни технически и художествени проблеми. Солоистът Здравко Йорданов, който явно е работил задълбочено и с голяма любов над Симфония концертанте, се изяви като инструменталист и интерпретатор с ценни качества. Неговото изпълнение се отличаваше с

чувство на мярка, финес и артистичен нерв.

За Илия Темков този концерт беше сериозно изпитание — той трябваше да реализира звуково и художествено за пръв път две сложни съвременни български произведения, много различни едно от друго, много различни и от музиката, към която той има под чертани предпочитания. От това изпитание Темков излезе с чест. Концертът показа, че Темков е диригент с широк творчески диапазон, че той има способност да прониква в същността на произведения от различни стилове и да ги пресъздава убедително и вълнуващо. И ако произведенията на Пипков и Райчев получиха правдива и въздействаща върху слушателя интерпретация, то той несъмнено има голяма заслуга за това.

Най-ласкави думи може да се кажат и за изпълнението на Русенската филхармония. Върху този оркестър пада най-голямата тежест в провеждането на мартенските музикални дни. Филхармониците от Русе свиреха с изключителна всеотдайност и увлечение. Те изнесоха един концерт на високо художествено равнище, което достойно защити авторитета им на първокласен симфоничен апарат.

ЕВГЕНИ ПАВЛОВ

НАРОДНА
КУЛТУРА

Брой 14

страница 7

РУСЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ПРАЗНИЦИ

1.

С двата си концерта на Мартенските музикални дни в Русе на 27 и 28 март дирижирани от Хайнц Бонгарц, Дрезденската филхармония сложи блестящо начало на своето турне в България. (В него бяха включени също два концерта в София и по един в Плевен и Пловдив.) Известният немски оркестър изпълняваше само немска музика.

Не само програмата — всичко в изкуството на дрезденските филхармоници носи чертите на една дълбока национална традиция. И наред с общите характерни творчески принципи на немската симфонично изпълнителска школа оркестърът има свой облик и стил, който го откроява по звучност, маниер на свирене и интерпретация сред другите големи немски оркестри.

Изпълненията на Дрезденската филхармония са действени, покоряващи, въздуващи. Защото от тях лича духовна здравина и оптимизъм, сила и яснота на чувството и мисълта. Това е основното достойнство на този оркестър, основано върху комплекса от всички негови ценни качества. На първо място трябва да се отбележи реалистичният метод на интерпретация на оркестра и неговия диригент, при който се извежда на преден план светлото, жизненото начало във всички автори и произведения, без да се накарня в техният стил.

Оркестърът не се „подчинява“ плахо и механично на диригента, а умее да се слива с него, да твори заедно с него. Единството между оркестър и диригент е свършено — то е плод на петнадесетгодишна съвместна работа. Силно впечателение прави интензивността на музицирането — и в звуково, и в емоционално отношение. Този интензивност особено много допринася за убедителното израждане на формалните конструкции, за развитието на музикален процес и за правдивото разкриване на съдържанието на творбите при бавните темпа, отличителни за интерпретацията на Бонгарц. Този интензивност е свързана и с широката динамична амплитуда на оркестра, която от недоловимото пианисимо стига до предела на звуковото могъщество на оркестра. Към това може да се добавят желаяната ритмична дисциплина, интонационната и техническа стабилност, компактността на групите, балансът. Всичко в художествената продукция на този състав показва една висока изпълнителска и професионална музикална култура. Това е ко-

лектив, в който всяка съставна единица стои здраво на своето място и точно изпълнява функциите си.

Изявата на Дрезденската филхармония изцяло носеше отпечатък на ярката личност на Хайнц Бонгарц, един от най-големите немски диригенти. Неговото диригентско творчество съчетава безупречното и авторитетно ръководство на симфоничния апарат с дълбочината и мъдростта на концепцията, със силата на художественото внушение.

2.

Вторият концерт на Русенската филхармония в рамките на Мартенските музикални дни (на 31. III), бе дирижиран от Александър Владигеров.

В лицето на диригента шестте симфонични новелети на Панчо Владигеров намериха своя най-добър интерпретатор, който съумя да очертае тяхната характеристична образност. При изпълнението на концерта за шугула от Качатурян се получи спонтанно творческо едноимение между солист, диригент и оркестър. Младият съветски шугулар Жан Тер-Мергерян, който гостува за пръв път у нас и още не е известен на широката публика, се оказа един артист от международен ранг (той е лауреат на конкурсите в Прага, „Чайковски“ в Москва и „М. Лонг — Ж. Тибо“ в Париж). Мергерян е от тези майстори и инструменталисти, при които виртуозитетът не се възприема като форма, а като съдържание на изпълнителското изкуство, не учува, а въздействува чисто естетически.

Най-трудната и проблемна пиеса в програмата бе Десетата симфония на Шостакович, този „голям социален роман, в който са отразени животът и събитията на следвоенните години“. Владигеров успешно осъществи едно логично, наситено с напрежение израждане на машабната форма и едно убедително претворяване на сложното многопланово съдържание на творбата на гениалния съветски симфоник. Той интерпретира симфонията в романтичен аспект. Контурите на трагедийността в творбата се омекотени, напрежението на чувството не води до експресионистични изблици дори и в най-развихрените динамички и ритмически моменти и кульминации. И най-конфликтните психологически състояния се предават топло, човечно.

Изпълнението на Десета симфония на Шостакович от Владигеров и русенската филхармония отбе-

лязва едно от най-високите им постижения през този сезон.

ЕВГЕНИ ПАВЛОВ

3.

На шестия фестивал „Мартенски музикални дни“ в Русе чехословашкото музикално изкуство бе представено от камерния ансамбъл „Музици Прагензес“. Двете срещи на русенската публика с тях предизвикаха жив интерес. Създаден през 1962 година от изтъкнати инструменталисти, организирани и ръководени от известния виолин-виртуоз, педагог и композитор Либор Хлавачек, камерният ансамбъл „Музици Прагензес“ за кратко време разви успешна концертна дейност, която му донесе признание и на международния концертен подиум.

Тази му структура обаче не го ограничаваше в репертоарния подбор. „Музици Прагензес“ застъпва в концертната си практика доста творби на музикалната предкласика и класика, както и произведения на съвременните композитори. Двага концерта в Русе на 1 и 3 април ни представиха широка по стилния си обхват програма — от Вивалди и Торели до Бритън и Мартину. Това даде възможност да преснемим най-пълно майсторството на пражани — отлично хармонирани, с красив и умело дозиран звук и релефна динамична скала.

Следва да изтъкнем майсторски споения солистичен ансамбъл — Хлавачек, д-р Мюлер и Шпирц, които в диалогом си с останалия оркестър демонстрират камерно музициране от висока класа. Наситена с ритмична пъргавина, облекчена в динамично отношение, прецизна и изящна е звуковата картина при интерпретирането на класиците Моцарт, Шамич и Мисланчек. Безкомпромисното и спонтанно музициране ни убеди до каква степен проблемата за претворяването на музика от отминали епохи е щастливо решена при пражкия камерен ансамбъл. Сюитата от Яначек, Втората серенада от Мартину, симфонията на Алберт Русел и „Симпъла симфония“ от Б. Бритън разгърнаха с пълна сила техническите и творчески възможности на този превъзходен ансамбъл. Радушният прием, искреното разбиране и високата оценка на тяхното изкуство от възкателната фестивална русенска публика бяха напълно заслужени от камерните майстори от златна Прага.

Нашите гости от Прага изнесоха с голям успех концерти и предстоличната публика на 6 април.

ИВАН ПЕТКОВ